

לחלוק זה לא צחוק

היום התרגשתי כל כך.
באה לבקר אותי חברה חדשה, נעמה.
חשבתי לעצמי, במה נשחק? אה, אולי אראה לה את המטבח שלי,
ואולי נשחק בקוביות, או אולי נציג הצגה ונרקוד.
כשנעמה הגיעה חיבקתי אותה חיבוק גדול ורצנו בשמחה לחדרי הגדול.
הכנתי את כל הקוביות וקראתי לנעמה שתצטרף אליי לבנייה,
אך נעמה ראתה את שמלת הנסיכה והתעקשה ללבוש אותה.
אמרתי לנעמה, הי, זו התחפושת שלי – ורק שלי!
לא תכננתי שנעמה תרצה את השמלה שלי,
זו הייתה הפתעה לא נעימה.
לא התכוונתי שזה מה שיקרה, וכעסתי נורא,
אפילו קצת קינאתי שאני לא תפסתי אותה קודם,
השמלה הזו שלי ולא של מישהו אחר!

רצתי לאימא וסיפרתי לה על כל מה שקרה.
אימא כבר תגיד לנעמה להחזיר לי, ואז שוב יהיה לי נעים לשחק איתה.
אך לפתע אימא אמרה לי: "נגה, כשבאים אורחים צריך לוותר. נעמה תשחק ותחזיר, בינתיים קחי את משחק אחר".
לוותר? אוף, זה בכלל לא כיף לשחק עם חבר!
אני לא יכולה לבחור בעצמי מתי לוותר? למה שמישהו אחר יחליט על המשחקים שלי?
הרגשתי בגוף רגשונים לא נעימים בכלל: כעס, עצב ובלבול, הכול היה כמו מבול.
זה שלי! אני לא רוצה לוותר, לא אתן את שמלתי לאף אחת.
אימא ראתה שקשה לי, והציעה רעיון שעזר לרגשונים הנעימים לחזור.
"נגה", אמרה, "אני רואה כמה קשה, אך לוותר לחבר יכול להיות דבר נעים, כשרוצים באמת ומתכוונים".
אימא שמרה עליי, והסבירה לנעמה כמה קשה לי לחלוק את השמלה.
זה הרגיש נעים מאוד שלא הכריחה אותי.
"נגה", אימא אמרה אחרי שנעמה הלכה, "בואי ניקח קופסה גדולה ונמלא אותה במשחקים ובצעצועים שאינך מוכנה לחלוק כשחברים מבקרים".
וכך היה.

לקחנו קופסה גדולה, אפילו קישטנו אותה במדבקה,
ובכל פעם לפני שהגיעו חבר או חברה אספתי עם אימא משחקים לקופסה.
זה עזר לי נורא.
היה כיף לבחור ביחד משחק לקופסה, וככה ידעתי לפני כולם, בלי הפתעה,
שאני יכולה להחליט בעצמי, שיש דברים שאני יכולה לבחור לוותר עליהם
לחברה.
מה אתם לא אוהבים לחלוק עם חברים ועם אחים?

טלי! טלי! טלי!

לעומת תינוקות, שמאמינים שהכול שלהם, ילדים בני שלוש וארבע בדרך כלל מבינים שרק דברים מסוימים שייכים להם. עם זאת, משום שהם מרוכזים כל כך ברצונותיהם, שיתוף אינו עומד בראש סדר העדיפויות שלהם. בגילים אלו הם עצמאיים יותר ויותר, מפתחים תחושת מסוגלות עצמית ונוטים לראות את החפצים האהובים עליהם כשלוחה שלהם-עצמם. לכן, באופן טבעי, הם מגוננים על חפציהם יותר. אף שבגיל הזה הילדים בדרך כלל אינם להוטים לשתף, כאשר מבוגרים מעודדים אותם ומעניקים להם דוגמה טובה לשיתוף הם יכולים להיות נדיבים באופן מפתיע.

לשתף הרצון

מריבות סביב שיתוף חפצים מתרחשות בין ילדים כל הזמן: ילד אחד משחק בצעצוע כלשהו וילד אחר מגיע ורוצה אותו. אם נאמר לילד "זה יהיה נחמד אם תשתף בצעצועים שלך", או "כבר שיחקת בזה די זמן, עכשיו תן למישהו אחר", הילד ייאץ לוותר שלא ביוזמתו, אלא ביוזמתנו ההורים. במקרה זה אנחנו אלו שמתפנים וחולקים, ולא הילד, והשיתוף גורם לו הרגשה רעה.

ילדים לומדים יותר כישורי חיים ונדיבות כאשר אינם האולצים לחלוק

אנחנו רוצים לגדל ילדים טובי לב, נדיבים ומודעים לאחר, אך לרוב כדי להשיג זאת אנו כופים עליהם את גישותינו, והמסר שלנו בנושא השיתוף עלול להיפגם. בהתחלה ילדים חולקים כי הוריהם או המטפלים שלהם אומרים להם לעשות זאת. כדי שיתחיל לשתף מרצון על הילד להיות מסוגל להזדהות ולהבין, למשל, שחברו למשחק משתוקק לבובה או למכונית כלשהי, בדיוק כשם שהוא-עצמו משתוקק להן. היכולת להבין את צורכי האחר דורשת כישורים קוגניטיביים ורגשיים שבילדות רק מתחילים להתפתח. בחלוף הזמן הילד יהיה נדיב יותר, כי הידיעה שעוד ילד שמח תגרום לו-עצמו להרגיש טוב. הוא גם יבין שאם הוא חולק עם חבריו את הדברים שלו הוא צפוי לקבל משהו בחזרה.

נדיבות והודעות לאחר

הרגע שבו הילד מוסר צעצוע מרצון מרגש, והוא משמח לשני הילדים. ברגע זה, בזכות נדיבותו לאחרים, הילד חווה שצף של רגשות טובים. זאת נדיבות אמיתית! הרגשה חמה, שהילד ישמח לחוות שוב ושוב – אם הוריו צופים בו ואם לא.

איך מעודדים ילדים לחלוק הרצונם

מתאמנים: החלוקה איתכם ההורים תהיה לילדים קלה יותר, כי הם יודעים שאתם לא תנסו לחטוף להם את המשחק ושאתם לא תגיבו בכבי או בצרחות כפי שילדים אחרים מגיבים, בשטח. לעיתים קרובות אפשר לבקש מהילדים שיחלקו איתכם צעצוע אהוב ולנסוך בהם ביטחון בידיעה שיוכלו לבקש אותו בחזרה.

מתכוננים: אם הזמנתם חבר הביתה וידוע לכם שלילד קשה לחלוק דברים, תנו לילד להחליט לפני שהחבר מגיע אילו צעצועים הוא אינו מוכן לחלוק ולהניח אותם בקופסה מיוחדת. אמרו לו, למשל, "באילו משחקים אינך מרשה לחבר לשחק איתך? בוא נניח אותם בקופסה". הידיעה שהוא לא צריך תמיד לחלוק מקילה על הילד, ומאפשרת לו לשחרר את אחיזתו בצעצועים בשאר הזמן עם החבר.

מגינים: חשוב לתת לילד ביטחון שאתם שומרים עליו ועל רכושו ושאתם מעודדים אותו לחלוק מרצון. לפיכך, למרות רצוננו להיות המארחים הנדיבים ביותר, חשוב לומר: "זאת המכוננית של יהלי וקשה לו לחלוק, בואו נשים את זה בחדר וניקח משחק אחר שיהלי מסכים לשתף, אולי אחר כך יהיה מוכן לשתף את המכוננית". כשהילדים ירגישו מוגנים ולא לחוצים לחלוק מרכושם הם יעשו זאת מבחירה ובאהבה.

מלמדים: כדאי ללמד את הילדים את יסודות המשא ומתן. בהתעורר קונפליקט, שבו עם שני הילדים ודברו על מה שאפשר לעשות. במקום לצעוק, לתפוס את הצעצוע או לוותר, אפשר לשאול אם מותר לשחק בו. אפשר גם להציע להם לשחק ביחד ולהסביר שכך נעים יותר, ואפשר להציע שיתחלפו, ושכל אחד ישחק בצעצוע בתורו.